בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיטָ״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרִסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרִסְלֶב – עִיר הַשִּׂמְחָה

גִּלָּיוֹן רס״ו | פָּרָשַׁת כִּי־תֵצֵא תשפ״ו

בִּרְכַּת ׳אֲשֶׁר־יָצַר׳

סְגֻלָּה לִשְׁפְלוּת...

* * *

פַּעַם דִּבֵּר מו״ר שְׁלִיטָ״א שִׂיחָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מִמַּעֲלַת בִּרְכַּת ׳אֲשֶׁר יָצַר׳, שֶׁמְּקַבֵּל מִפִּי צַדִּיקִים לִסְגֻלָּה לִרְפוּאַת הַגּוּף וּרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ, הֵן לְעַצְמוֹ וְהֵן לַאֲחֵרִים, וְיֵכוֹן בָּהּ מְאֹד מְאֹד, כִּי הִיא שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁאֶפְשָׁר לָאָדָם לְנַקּוֹת הַפְּסֹלֶת מִגּוּפוֹ, וְיָכוֹל הוּא לְהִתְקַיֵּם בִּבְרִיאוּת שְׁלֵמָה.

וְאָמַר מו״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר עַל מִדַּת הַשְׁפְלוּת, כִּי טִבְעוֹ שֶׁל הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּאֲוָה וְיֵשׁוּת, וְחוֹשֵׁב עַצְמוֹ לְמַשֶּׁהוּ וְכוּ׳, וְהִנֵּה כְּשֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת לְצָרְכָיו – הֲרֵי הוּא רוֹאֶה מִי הוּא בָּאֱמֶת... וּכְשֶׁמִּתְבּוֹנֵן בָּזֶה, זוֹכֶה לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ שִׁפְלוּת אֲמִתִּית לִרְאוֹת עַצְם פְּחִיתוּת גּוּפוֹ הַגַּשְׁמִי.

וְסִפֵּר מו״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁפַּעַם בִּימֵי בַּחֲרוּתוֹ, הָיָה אֵצֶל צַדִּיק גָּדוֹל בִּירוּשָׁלַיִם[א], וּבִקֵּשׁ עֵצָה לִשְׁפְלוּת, וְעָנָה וְאָמַר לוֹ הַצַּדִּיק: ׳**מַה צָּרִיךְ יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת צָרְכָיו**׳... כְּאוֹמֵר שֶׁאִם הָאָדָם מִתְבּוֹנֵן בָּעִנְיָן הַזֶּה – אֵיךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לָצֵאת לִצָּרְכָיו וּלְנַקּוֹת גּוּפוֹ מִפְּסֹלְתּוֹ, דָּבָר זֶה לְבַד כְּבָר אָמוּר לְהַפִּיל עָלָיו שִׁפְלוּת עֲצוּמָה מְאֹד[ב].

וְהִבְהִיר מו״ר שְׁלִיטָ״א הָעִנְיָן מִמַּה שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל פַּרְעֹה, בַּמֶּה הוּא הִתְגָּאָה? בָּזֶה שֶׁאֵינֶנּוּ צָרִיךְ לָצֵאת לִצָּרְכָיו... וּבֶאֱמֶת הוּא ׳חֲתִיכַת זֶבֶל׳, אֲבָל מַרְאֶה אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא אֵינֶנּוּ זָקוּק לְזֶה... וּכְשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ (שְׁמוֹת ז, טו): ״לֵךְ אֶל פַּרְעֹה בַּבֹּקֶר הִנֵּה יֹצֵא הַמַּיְמָה״ – אוֹ־אָז הִתְגַּלָּה קְלוֹנוֹ אֵיךְ שֶׁהָיָה גַּאֲוָתָן וְשַׂקְרָן, וְהַיּוֹצֵא לָנוּ שֶׁזֶּה עִנְיָן שֶׁל ״זֶה לְעֻמַּת זֶה״ – אִם כָּל גַּאֲוַת פַּרְעֹה הָיְתָה עַל הָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁאֵינֶנּוּ צָרִיךְ לָצֵאת לִצָּרְכָיו, הֲרֵי שֶׁזֶּה הַדָּבָר שֶׁמְּזַכֶּה לָאָדָם לִשְׁפְלוּת אֲמִתִּית, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גּוּף מְגֹשָּׁם שֶׁצָּרִיךְ לְפַנּוֹת אֶת הַפְּסֹלֶת וְלִהְיוֹת נָקִי.

הַמְּשִׁיךְ מו״ר שְׁלִיטָ״א וְאָמַר: אֲבָל מַה קּוֹרֶה אַחַר שֶׁיּוֹצֵא מִבֵּית־הַכִּסֵּא? הוּא זוֹכֶה לְטוֹל יָדַיִם וּלְבָרֵךְ בְּרָכָה נוֹרָאָה וְנִשְׂגָּבָה זוֹ – בִּרְכַּת ׳אֲשֶׁר יָצַר׳, שֶׁבָּהּ נוֹתֵן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עַל הַנֵּס וְהַפֶּלֶא שֶׁעוֹשֶׂה אִתּוֹ – שֶׁיָּכוֹל לָצֵאת וּלְנַקּוֹת גּוּפוֹ, כִּי אִלּוּלֵי זֶה – לֹא הָיָה יָכוֹל לִחְיוֹת חַס וְשָׁלוֹם, וְלָכֵן רָאוּי לוֹמַר בְּרָכָה זוֹ בְּכַוָּנָה יְתֵירָה וּסְגֻלָּה הִיא לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה [וְכַמָּה נִפְלָא שֶׁמַּעֲמִידִים שְׁלָטִים וְטַבְלָאוֹת עִם בִּרְכַּת ׳אֲשֶׁר יָצַר׳ לִזְכוּת הָרַבִּים בְּכַוָּנַת מִלּוֹת הַבְּרָכָה כְּתִקָּנָה!].

וְאָמַר מו״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁמִּלְבַד פִּשְׁט מִלּוֹת בִּרְכַּת ׳אֲשֶׁר יָצַר׳ – שֶׁהִיא נְתִינַת שֶׁבַח וְהוֹדָאָה, כְּמוֹ־כֵן בִּרְכַּת ׳אֲשֶׁר יָצַר׳ הִיא גִּלּוּי אֱלֹקוּת נוֹרָא, כִּי בָּהּ כּוֹלְלִים אֶת כָּל ד׳ הָעוֹלָמוֹת, וּכְמוֹ שֶׁמְּרֻמָּז בְּכָל מֶשֶׁךְ הַבְּרָכָה מִתְּחִלָּתָהּ לְסוֹפָהּ: ״אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם״ – כְּנֶגֶד עוֹלָם הַיְצִירָה, ״**וּבָרָא בוֹ**״ – כְּנֶגֶד עוֹלָם **הַבְּרִיאָה**, ״גְּלוּי וְיָדוּעַ **לִפְנֵי כִסֵּא כְּבוֹדֶךָ**״ כְּנֶגֶד עוֹלָם הָאֲצִילוּת [כִּי ׳כִּסֵּא כְּבוֹדֶךָ׳ הוּא כְּנֶגֶד עוֹלָם הַבְּרִיאָה – שֶׁנִּקְרָא ׳עוֹלָם הַכִּסֵּא׳, וְ״לִפְנֵי״ כִּסֵּא כְּבוֹדֶךָ – הוּא עוֹלָם הָאֲצִילוּת], וַחֲתִימַת הַבְּרָכָה – ״רוֹפֵא כָל בָּשָׂר וּמַפְלִיא **לַעֲשׂוֹת**״ כְּנֶגֶד עוֹלָם **הָעֲשִׂיָּה**.

וְאִיתָא בְּסִדּוּר הָאֲרִיזַ״ל (סִדּוּר רַבִּי שַׁבְּתַי), שֶׁהַמַּלְיִן ״**נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים**״ הֵן כְּנֶגֶד ד׳ הַכִּחוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּמֹחַ

א הֲלֹא־הוּא **הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יְחִיאֵל יְהוֹשָׁעַ מִבִּיאָלָא בַּעַל הַ״חֶלְקַת יְהוֹשֻׁעַ״** זי״ע; וְסִפֵּר מו״ר שְׁלִיטָ״א בְּדֶרֶךְ אַגַּב מַה שֶּׁרָאוּ עֵינָיו בְּקָדְשָׁתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, שֶׁבִּתְפִלַּת עַרְבִית שֶׁל מוֹצָאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, אָמְרוּ לוֹ הַחֲסִידִים שֶׁיַּעֲמֹד מֵאֲחוֹרֵי הָרַבִּי לִרְאוֹת עֲבוֹדַת־קָדְשׁוֹ, וְאָכֵן נַעֲמַד מו״ר שְׁלִיטָ״א וְרָאָה אֵיךְ שֶׁבָּרֵגַע שֶׁהֶחֱל הַצַּדִּיק לִקְרֹא קְרִיאַת־שְׁמַע, **תַּכְפ־וּמִיָּד כָּל עֲרָפּוֹ נַעֲשָׂה אָדֹם בְּיוֹתֵר** (צבע אדם חזק מאד) **מִגֹּדֶל הַיִּרְאָה הַגְּדוֹלָה בְּעֵת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם**, וְאַחַר כֵּן חָזַר צִוָּארוֹ לִהְיוֹת כָּרֶגִיל... וְהָיָה מַחֲזֶה נוֹרָא וְאָיוֹם!

ב [וּרְאֵה גַּם רְאֵה וְתֵבִין מֵרָחוֹק הֵיכָן הָיְתָה מַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל מו״ר שְׁלִיטָ״א בִּימֵי בַּחֲרוּתוֹ – **אֵיךְ זוֹכִים לִשְׁפְלוּת**... וּמַה נַּעֲנֶה אָנֵן וְכוּ׳].

כֵּן סִפֵּר מו״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁהָיָה רָגִיל לִלְמֹד הַרְבֵּה בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל וּמוֹהֲרַנ״תְּ זַ״ל, וְנִכְדּוֹ הָעִיד שֶׁלֹּא נִגַּשׁ לַעֲרִיכַת הַשֻּׁלְחָן בְּלֵיל־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לִפְנֵי שֶׁהָיָה הוֹגֶה בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

הָאָדָם - רְאִיָּה, שְׁמִיעָה, רֵיחַ, דִּבּוּר, הַמַּכְנִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא) **״שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת״**, שֶׁהֵם **שִׁבְעַת הַנְּקָבִים שֶׁבְּרֹאשׁ הָאָדָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'נוּקְבָא דְּפַרְדֵּשְׁקָא'** שֶׁהוּא יִחוּד כָּל ד׳ הָעוֹלָמוֹת וְכִתְרֵיהֶם [כַּמְּבֹאָר בְּתוֹרָה ב׳ בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן חֵלֶק א׳, וּבִ׳שִׁפַּת הַנַּחַל׳ שָׁם].

וְהִמְתִּיק מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א הַלִּמּוּד בָּזֶה לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה, כִּי הִנֵּה יָדוּעַ כַּמָּה הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל עַל מִדַּת הַצִּמְצוּם, וְשֶׁלֹּא יַהֲרֹס אֶת הַגְּבוּל חַס וְשָׁלוֹם, וּמֵאֵידְךָ - לִמְּדָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, וְשֶׁהִיא הַשַּׁעַר לְהַגִּיעַ לְשֶׁפַע־אֱלֹקִי וְכוּ׳, וְלִמּוּדִים אֵלֶּה טְמוּנִים בִּלְשׁוֹן בְּרָכָה נוֹרָאָה זוֹ: **״שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם לְפָנֶיךָ אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת״**, וּמְבֹאָר לְעֵיל דְּזֶה נָסוֹב עַל קְדֻשַּׁת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁהֵם ״נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים״, וְזֶהוּ: **'אִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם'** סוֹבֵב עַל מִי שֶׁאֵינֶנּוּ זוֹכֶה לְמִדַּת הַצִּמְצוּם, וְיֵשׁ לוֹ 'רִבּוּי אוֹר', וְנִפְתָּחִים הָאוֹרוֹת הַנַּ״ל לְפָנָיו יוֹתֵר מִדַּי, וַאֲזַי **'אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם'** חַס וְשָׁלוֹם, כִּי לֹא יַחֲזִיק מַעֲמָד זְמַן רַב.

וְדָבָר זֶה מוֹצְאִים בְּיוֹתֵר אֵצֶל בַּעֲלֵי־תְּשׁוּבָה, שֶׁבִּתְחִלָּה מִתְלַהֲבִים מְאֹד מְאֹד, אֲבָל הָ'עֲלִיָּה' לְלֹא צִמְצוּם עֲלוּלָה לִגְרֹם לִ'יְרִידָה', וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לִשְׁמֹר עַל מִדַּת הַצִּמְצוּם, וְאָמְנָם רוֹצֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וּלְתַקֵּן אֶת כָּל הֶעָבָר הַשְׁלִילִי, אֲבָל זֶה לֹא יָכוֹל לִקְרוֹת 'בְּרֶגַע אֶחָד' - לִזְרֹק אֶת הַכֹּל וּלְשַׁנּוֹת אֶת כָּל הַלְּבוּשׁ וְכָל תַּהֲלִיךְ הַחַיִּים וְכוּ׳, וּבִפְרָט אִם הוּא כְּבָר נָשׂוּי - רוֹצֶה לְהַפֵּךְ אֶת כָּל הַבַּיִת 'בֵּין רֶגַע', **זֶה לֹא הוֹלֵךְ כָּכָה... אָמְנָם זָכִיתָ לְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת, וְאַשְׁרֶיךָ בְּאֶמֶת, אֲבָל תֵּלֵךְ לְאַט לְאַט... אִי־אֶפְשָׁר לָצֵאת 'בְּרֶגַע אֶחָד' מֵהַכֹּל!**

מָשָׁל לְאָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּמָקוֹם קַר וְקָפוֹא, אִם יִקַּפֵּץ תֵּכֶף־וּמִיָּד לְתוֹךְ מָקוֹם חַם מְאֹד - זוֹ סַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי הַגּוּף לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת זֶה... וְכֵן לְהֶפֶךְ - אִם יַעֲבֹר בְּחַדְוּת מִמָּקוֹם חַם מְאֹד לְמָקוֹם קָפוֹא, זוֹ סַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי מְכָרְחִים לְלֶכֶת בְּהַדְרָגָה.

וְזוֹ הָיְתָה מִצְוַת 'הַגְבָּלָה' בְּקַבָּלַת הַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יט, כג): ״הַגְבֵּל אֶת הָהָר״; כִּי שָׁם בְּמַעֲמַד הַר סִינַי זָכוּ לִרְאוֹת גִּלּוּי אֱלֹקוּת, וְיָרְדוּ עֲלֵיהֶם לְמַטָּה וְכוּ׳, וְהָיוּ עֲלוּלִים לְהַגִּיעַ לִידֵי 'רִבּוּי אוֹר' וּלְהַחְלִיט שֶׁעוֹזְבִים אֶת כָּל הַגַּשְׁמִיּוּת וְכוּ׳ וְלֹא אִכְפַּת מִכְּלוּם וְכוּ׳, אֲבָל כָּאָמוּר - מְכָרְחִים אֶת הַהַגְבָּלָה וְהַצִּמְצוּם, כִּי בְּלִי זֶה - לֹא יַחֲזִיקוּ מַעֲמָד... אָמְנָם בְּאוֹתוֹ רֶגַע מִתְלַהֲבִים מְאֹד, אֲבָל אַחַר־כָּךְ נִזְכָּרִים הֵיכָן נִמְצָאִים עֲדַיִן וּמְבִינִים שֶׁזֶּה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי, וּמִמֵּילָא נוֹפְלִים מֵהַכֹּל, ה׳ יִשְׁמֹר, וְאֵין לָזֶה קִיּוּם... **וְהָעִקָּר בַּעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁאָדָם יִהְיֶה עִם 'צִמְצוּם'!**

וְזֶה הַלִּמּוּד שֶׁל **״אִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם - אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם״**, כִּי אִם הַגִּלּוּי פָּתוּחַ לְלֹא צִמְצוּם, אֵין לָזֶה קִיּוּם.

מֵאֵידָךְ, צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר שֶׁתִּהְיֶה שַׁלְהֶבֶת נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה תָּמִיד, וְאַל יַעֲזֹב הָרָצוֹן לְקַדֵּשׁ שִׁבְעַת נֵרוֹתָיו, שֶׁעַל זֶה מַמְשִׁיכִים לוֹמַר **״אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם״** - אִם חַס וְשָׁלוֹם הָאוֹר הַזֶּה סָתוּם מִן הָאָדָם, אֲזַי גַּם־כֵּן **״אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם״** חָלִילָה... כִּי אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק תָּמִיד לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ - **לְקַדֵּשׁ אֶת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁעַל פָּנָיו**, שֶׁבָּזֶה תְּלוּיָה כָּל קְדֻשַּׁת גּוּפוֹ וְכוּ׳, וְהוּא הַכְּלִי לְהַשְׁגַת קְדֻשַּׁת הַמֹּחִין, וְאִם לֹא יִסָּתֵם יוֹתֵר מִדַּי וְלֹא יִפָּתֵחַ יוֹתֵר מִדַּי, אֲזַי יוּכַל לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמֹד בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ כָּל יְמֵי חַיָּיו.

וּבְפַעַם אַחֶרֶת כְּשֶׁדִּבֵּר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א מִמַּעֲלַת בְּרָכַת 'אֲשֶׁר יָצַר', וְשֶׁגֶּב רוּם מַעֲלָתָהּ, עָנָה וְאָמַר שֶׁאֵין אָנוּ מוֹצְאִים בִּשְׁאָר בְּרָכוֹת לָשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בִּבְרָכַת 'אֲשֶׁר יָצַר': ״**גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְּבוֹדֶךָ**״, וְלִכְאוֹרָה יִפָּלֵא, דַּוְקָא אַחַר שֶׁאָדָם הָיָה בְּכָזֶה מָקוֹם יֹאמַר כָּזוֹ לָשׁוֹן נוֹרָאָה **״לִפְנֵי כִסֵּא כְּבוֹדֶךָ״?...**

וְהִסְבִּיר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, דְּהִנֵּה מָצִינוּ בִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה (תָּמִיד א, א) שֶׁבֵּית־הַכִּסֵּא נִקְרָא 'בֵּית הַכְּבוֹד', וְגַם בַּבְּרָכָה שֶׁמְּבָרְכִים אַחַר שֶׁנִּמְצָאִים שָׁם מַזְכִּירִים עִנְיָן שֶׁל 'כִּסֵּא הַכָּבוֹד', וְהָעִנְיָן מְבֹאָר לְפִי מַאֲמָר הַצַּדִּיקִים [הַמּוּבָא לְעֵיל], שֶׁהָעִנְיָן שֶׁל 'בֵּית־הַכִּסֵּא' הוּא סְגֻלָּה לִשְׁפָלוּת, וְאֵיךְ כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִקְנוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֶת הַמִּדָּה הַיְקָרָה שֶׁל עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת - הוּא זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל הַמָּקוֹם הֲכִי גָּבוֹהַּ!

וּכְשֶׁלָּמְדוּ מִפִּי מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א אֶת מַעֲשֶׂה י״ב בִּסְפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, וְשָׁם מְסַפֵּר רַבֵּנוּ עַל הַמְּדִינָה שֶׁל עֲשִׁירוּת שֶׁקִּבְּלוּ פְּקֻדָּה לֹא לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת לְשֵׁם עֲבוֹדָה־זָרָה־שֶׁל־מָמוֹן שֶׁלָּהֶם, וְהַטַּעַם הוּא כִּי לֹא יִשָּׁאֵר מֵהֶם כְּלוּם, וְאוּלַי אֶחָד מֵהֶם יִמְצָא אוֹצָר, וְאִלּוּ יַקְרִיבוּ עַצְמָם - לֹא יִזְכּוּ בָּאוֹצָר, וְעַל זֶה נוֹקֵט רַבֵּנוּ הַלָּשׁוֹן: **'אוּלַי יֵלֵךְ אֶחָד לְבֵית־הַכִּסֵּא וְיִמְצָא שָׁם אוֹצָר'**; וְהִנֵּה יָדוּעַ שֶׁכָּל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל הֵם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְלֹא לְחִנָּם נָקַט רַבֵּנוּ לָשׁוֹן זוֹ - שֶׁבְּבֵית־הַכִּסֵּא יְכוֹלִין לִמְצֹא 'אוֹצָר', וְעַל־פִּי כָּל הַנַּ״ל יוּבַן הֵיטֵב, כִּי אָכֵן בִּקֻּדְשָׁה - יְכוֹלִין לִמְצֹא אוֹצָר גָּדוֹל מֵהָעִנְיָן שֶׁל בֵּית־הַכִּסֵּא, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה אָדָם זוֹכֶה לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֶת מִדַּת הַשְׁפָלוּת, וְכַמּוּבָא בְּתָנָא־דְּבֵי־אֵלִיָּהוּ (זוּטָא, פֶּרֶק ג, ג): **'בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים יִסְתַּכֵּל אָדָם בְּכָל יוֹם, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס לְבֵית־הַכִּסֵּא אוֹמְרִים לוֹ רְאֵה דַּרְכְּךָ כְּדַרְכֵי בְהֵמָה'**; וְאִם־כֵּן - אֵיךְ יִתְגָּאֶה וְיִתְנַשֵּׂא עַל אֲחֵרִים בְּשָׁעָה שֶׁדַּרְכּוֹ כְּדֶרֶךְ הַבְּהֵמָה?...

נִמְצָא, כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לְבֵית־הַכִּסֵּא[3] - הוּא זוֹכֶה לְמִדַּת הַשְׁפָלוּת, וְזֶהוּ הָאוֹצָר הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ שָׁם, וּבִפְרָט כְּשֶׁזּוֹכֶה אַחַר־כָּךְ לְבָרֵךְ 'אֲשֶׁר יָצַר' - הֲרֵי יֵשׁ לוֹ אוֹצָרוֹת נִפְלָאִים,

---

[3] כָּאן הִזְכִּיר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א בְּדֶרֶךְ אַגַּב אֶת הַמּוּבָא בַּגְּמָרָא (בְּרָכוֹת ס:) שֶׁתִּקְנוּ נֶפֶשׁ 'רִשּׁוּת' לְהַנִּכְנָס לְבֵית־הַכִּסֵּא - ״הִתְכַּבְּדוּ מְכֻבָּדִים קְדוֹשִׁים מְשָׁרְתֵי עֶלְיוֹן״ וְכוּ׳, שֶׁבָּזֶה הוּא אוֹמֵר אֶל הַמַּלְאָכִים הַמְלַוִּים אוֹתוֹ שֶׁיִּמְתִּינוּ עָלָיו עַד שֶׁיֵּצֵא. וְאָמְנָם נִפְסַק בַּשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ (אֹרַח־חַיִּים ג, א) שֶׁלֹּא נָהֲגוּ בָּזֶה, אַךְ עִם־כָּל־זֹאת, שָׁמְעוּ מִפִּי צַדִּיקִים שֶׁאָמְרוּ קֹדֶם כְּנִיסָתָם לְבֵית הַכִּסֵּא: 'אֲנִי כְּבָר חוֹזֵר'... וְזֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אֶת הַנֶּפֶשׁ הַזֶּה בְּקִצּוּר, וּבִמְקוֹם לוֹמַר 'הִתְכַּבְּדוּ מְכֻבָּדִים' וְכוּ׳ אָמְרוּ 'אֲנִי כְּבָר

וְכַמָּה עָלָיו לִשְׁמֹחַ בָּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא עוֹד בְּתָנָא־דְּבֵי אֵלִיָּהוּ (רַבָּא, פֶּרֶק טז): שֶׁיֵּשׁ מַעֲלָה 'לִישִׁיבַת בֵּית־הַכִּסֵּא', מֵחֲמַת שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכְרִין יְמוֹת בֶּן־דָּוִד וְהַגְּאֻלָּה שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ זֹאת, וְעַל כָּךְ אֲנַחְנוּ מְבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין לְאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאִיתָא שָׁם בַּמְּפָרְשִׁים שֶׁעַל־יְדֵי יְשִׁיבַת בֵּית־הַכִּסֵּא הָאָדָם זוֹכֶה לְקַבֵּל שִׁפְלוּת אֲמִתִּית, וַאֲנַחְנוּ שְׁמֵחִים בָּזֶה גַּם בְּיָמֵינוּ אָנוּ - שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְאַלְנוּ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נֵס וָפֶלֶא כָּזֶה שֶׁיְּכוֹלִין אָנוּ לְהוֹצִיא הַפְסֹלֶת מִתּוֹכֵנוּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְמִדַּת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים לַבּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים שֶׁהוּא רוֹפֵא כֹּל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת.

וְרָגִיל מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א לְהַזְכִּיר, שֶׁכַּמּוּבָן כָּל זֶה שַׁיָּךְ אִם אָדָם מִתְנַהֵג עַל פִּי הַהֲלָכָה, כִּי 'הֲלָכָה' הִיא מֵעֵת שֶׁאָדָם קָם בַּבֹּקֶר וְעַד שֶׁהוֹלֵךְ לִישֹׁן; כָּל תְּנוּעָה שֶׁל אָדָם צְרִיכָה לִהְיוֹת עַל־פִּי הַהֲלָכָה; וְגַם בְּבֵית הַכִּסֵּא מָצִינוּ סִימָן שָׁלֵם בַּשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ 'הַנְהָגַת בֵּית הַכִּסֵּא' (אֹרַח־חַיִּים, סִימָן ג), שֶׁשָּׁם מְבֹאָר אֵיךְ צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג בִּצְנִיעוּת גְּדוֹלָה וְכוּ', וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְנַהֵג עַל־פִּי הַהֲלָכָה, וּכְשֶׁיּוֹצֵא - נוֹטֵל יָדָיו, וּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת 'אֲשֶׁר יָצַר' בְּכַוָּנָה יְתֵרָה, וּמַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֶת כָּל הַלִּמּוּדִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל, בְּוַדַּאי שֶׁזּוֹכֶה לִמְצֹא אוֹצַר יְקַר־עֵרֶךְ, וְזוֹכֶה לִ'בֵּית הַכִּסֵּא שֶׁל כָּבוֹד', וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּגוּף וּבְנֶפֶשׁ; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְבָרֵךְ בִּרְכַּת 'אֲשֶׁר יָצַר' בְּכַוָּנָה!

***

תְּקִיעַת שׁוֹפָר

מַעֲלָתוֹ וְעִנְיָנוֹ

* * *

פַּעַם דִּבֵּר מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א מִמַּעֲלַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל, וְעִנְיָן מִצְוַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר בִּימֵי רֹאשׁ־הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשִׁים, עָנָה וְאָמַר:

מִנְהָג־יִשְׂרָאֵל־קְדוֹשִׁים, שֶׁמֵּרֹאשׁ־חֹדֶשׁ אֱלוּל מַתְחִילִים לִתְקֹעַ בְּשׁוֹפָר בְּכָל יוֹם אַחַר הַתְּפִלָּה, וְהֶרֶמְז בַּפְּסוּק (תְּהִלִּים פא, ד): "תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר", שֶׁיֵּשׁ חֹדֶשׁ שָׁלֵם שֶׁבּוֹ תּוֹקְעִים בְּשׁוֹפָר, וְהוּא חֹדֶשׁ אֱלוּל, וּבִשְׁמוֹעַ אָדָם אֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר - רָאוּי לוֹ לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד בִּתְשׁוּבָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ בְּעֵת שְׁמִיעַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁיִּזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְהַגִּיעַ לִימֵי רֹאשׁ־הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשִׁים בְּרִיא וְשָׁלֵם, וּלְקַבֵּל שָׁנָה טוֹבָה וּמְבֹרֶכֶת בְּכָל הָעִנְיָנִים.

וְאָמַר מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א, אֲשֶׁר אִיתָא בִּדְבָרֵי הָרַמְבַּ"ם (הִלְכוֹת תְּשׁוּבָה, פֶּרֶק ג, הֲלָכָה ד): 'רָמְז יֵשׁ בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר, עוּרוּ יְשֵׁנִים מִשְּׁנָתְכֶם וְנִרְדָּמִים הָקִיצוּ מִתַּרְדֵּמַתְכֶם, וְחִפְּשׂוּ בְּמַעֲשֵׂיכֶם וְחִזְרוּ בִּתְשׁוּבָה'; כִּי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוּא כְּמוֹ 'שְׁעוֹן־מְעוֹרֵר' לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם מִן הַשֵּׁנָה, וְעַל־כֵּן בְּעֵת שְׁמִיעַת קוֹל הַשּׁוֹפָר בִּימֵי חֹדֶשׁ אֱלוּל, רָאוּי שֶׁיִּתְנוֹצֵץ אָז בְּמֹחַ הָאָדָם עֹצֶם מַעֲלַת מִצְוַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, כִּי כָּל הַקְּדָמַת שְׁמִיעַת הַשּׁוֹפָר בְּמֶשֶׁךְ חֹדֶשׁ שָׁלֵם הוּא בְּתוֹר 'הֲכָנָה לְמִצְוָה', וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהִתְעוֹרֵר בְּשִׂמְחָה־רַבָּה, וּלְהוֹצִיא מִפִּיו כַּמָּה דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָצָה לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְלִהְיוֹת אֲצֶל צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עַל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, וְלִשְׁמֹעַ מֵהֶם אֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּלְהִתְעוֹרֵר עַל־יְדֵי־זֶה בְּהִתְעוֹרְרוּת אֲמִתִּית מִן הַשָּׁנָה.

כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ קוֹל שׁוֹפָר מִפִּי צַדִּיק - נִשְׁבָּר יִצְרוֹ־הָרָע וּנְתִישַׁר כָּל הָעַקְמוּמִיּוֹת שֶׁבַּלֵּב, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ"ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּשׁוּבָה, סִימָן מה): 'עַל־יְדֵי שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר מֵאָדָם כָּשֵׁר, הַיֵּצֶר־הָרָע נִשְׁבָּר, וְנִתְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם'; וְכָל־כָּךְ שָׁגְבָה מַעֲלַת מִצְוַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר, עַד שֶׁאֲפִלּוּ אִם הָאָדָם רָחוֹק מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הוּא נִמְצָא בְּעֹמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וּמֻשְׁרָשׁ שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר - יִהְיֶה נִשְׁבָּר הַיֵּצֶר־הָרָע וְיִזְכֶּה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה!

וְעַל־כֵּן מוּבָא מִצַּדִּיקִים, שֶׁתִּבַּת שׁוֹפָ"ר רָאשֵׁי־תֵבוֹת (דְּבָרִים כט, יז): שִׂרְשׁ פְּרִי רֹאשׁ וְלַעֲנָה; כִּי עַל־יְדֵי שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר יָכוֹל הָאָדָם לְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מִכָּל הַקְּשָׁרִים וְהַשָּׁרָשִׁים הָרָעִים שֶׁל הַסִּטְרָא־אַחֲרָא, וּלְהַתְחִיל חַיִּים חֲדָשִׁים בִּדְבֵקוּת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן מוּבָא מִקַּדְמוֹנִים (עֵץ טוֹב, אֹרַח־חַיִּים, סִימָן תקפה), שֶׁתִּבַּת שׁוֹפָ"ר רָאשֵׁי־תֵבוֹת: אֵין שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רַ"ע. כִּי עַל־יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר מִתְבַּטֵּל וּמִתְבַּלְבֵּל הַשָּׂטָן לְגַמְרֵי, וְאֵין מְצִדּוֹ שׁוּם קְטָרוּג וּפֶגַע רַע, אַדְרַבָּה הוּא מֻכְרָח לְהִתְהַפֵּךְ וּלְלַמֵּד זְכוּת, וְקַטֵּגוֹר נַעֲשֶׂה סַנֵּגוֹר, וְעַל־כֵּן הָרָאשֵׁי־תֵבוֹת שֶׁל שׁוֹפָר הוּא שָׂטָן - וְאֵין פֶּגַע רַ"ע, שֶׁאֲפִלּוּ אִם הַשָּׂטָן

יוֹצֵא'... וְדָבָר זֶה לֹא שַׁיָּךְ רַק אֲצֶל צַדִּיקִים, כִּי בֶּאֱמֶת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשְׁנָם מַלְאֲכֵי שְׁמִירָה הַמְלֻוִּים אוֹתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צא, יא): "כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ" (וְכִדְאִיתָא בְּרֵשִׁ"י שָׁם עַל הַמִּקְרָא הַנַּ"ל), וּכְהַנָּסָח שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה: 'בְּשֵׁם ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מִימִינִי מִיכָאֵל וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל וְכוּ', אֲבָל בְּנֵי־אָדָם לֹא שָׂמִים לִבָּם לְכָךְ...

[וְדָבָר זֶה מִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ, שֶׁאָז כָּל יְהוּדֵי מִתְעַלֶּה בְּקָדְשָׁה יְתֵרָה, וְהַמַּלְאָכִים מְלַוִּים אוֹתוֹ מִבֵּית־הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ (שִׁבְּת קִיט:), וְעַל זֶה נוֹהֲגִין יִשְׂרָאֵל בְּתִמִּימוּת וּפְשִׁיטוּת תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר שֶׁבָּאִים מִבֵּית־הַכְּנֶסֶת לִפְתֹּחַ וּלְזַמֵּר 'שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם' לַמַּלְאָכִים... וְאוֹמְרִים 'בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם' וְכֵן מְבַקְּשִׁים מֵהֶם 'בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם', וּמִנְהָגוֹ שֶׁל מוֹהֲרָא"ש זי"ע לְכוֹפֵף רֹאשׁוֹ בַּאֲמִירַת 'בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם', כִּי אָז זוֹכִים לְקַבֵּל אֶת בִּרְכַּת הַמַּלְאָכִים - הַכֹּל בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה].

עוֹמֵד שָׁם - הוּא נִכְנַע לְגַמְרֵי וְאֵין מִצְדּוֹ שׁוּם פֶּגַע רַע, וְזוֹכִים לָצֵאת זַכַּאי בַּדִּין וּלְקַבֵּל שָׂנָה טוֹבָה וּמְבֹרֶכֶת.

וְאָמַר מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א, שֶׁהַקּוֹלוֹת הַיּוֹצְאִים מִן הַשּׁוֹפָר - תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה - הֵם כְּמוֹ תִּינוֹק שֶׁצּוֹעֵק וּבוֹכֶה לְלֹא מִלִּים, כֵּן אֲנַחְנוּ - צוֹעֲקִים לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְלֹא מִלִּים [וְעַל־כֵּן הַשּׁוֹפָר הוּא כְּדִגְמַת בַּקְבּוּק שֶׁמַּאֲכִילִים עִמּוֹ אֶת הַתִּינוֹק, וְכַמּוּבָא בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ "שִׁבְעָ שְׂמָחוֹת" לְרֹאשׁ־הַשָּׁנָה], וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַאֲזִין לְקוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְזֶה גּוֹרֵם הִתְעוֹרְרוּת רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעוֹמֵד מִכִּסֵּא־דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא־רַחֲמִים, וְעַם־יִשְׂרָאֵל זוֹכִים לְהַמְתָּקַת הַדִּינִים וִישׁוּעוֹת וְרַחֲמִים נִפְלָאִים, וּמִמֵּילָא רָאוּי לָאָדָם מְאֹד לְנַצֵּל אֶת הָרְגָעִים הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ שֶׁל שְׁמִיעַת־קוֹל־שׁוֹפָר בִּתְפִלּוֹת חַמּוֹת וְרִצּוּיִם רַבִּים לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, כִּי אָמְנָם כָּל הַשָּׁנָה יֶשְׁנָם קִטְרוּגִים רַבִּים מֵאֵת הַסִּטְרָא־אָחֳרָא וְכוּ', אֲבָל בְּעֵת תְּקִיעַת שׁוֹפָר מִסְתַּתְּמִים טַעֲנוֹתָיו וְקִטְרוּגָיו, וְאָז אֶפְשָׁר לִפְעֹל אֶת הַכֹּל אֵצֶל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ!

וּפַעַם דִּבֵּר מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א בַּאֲרִיכוּת מֵעִנְיַן הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי הָאֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ, מַה יְכוֹלִין לְתַקֵּן בְּכָל אַחַת מֵהַתְּקִיעוֹת - הֵן תְּקִיעוֹת־דִּמְיַשֵּׁב וְהֵן תְּקִיעוֹת־דִּמְעַמֵּד, עָנָה וְאָמַר:

מוּבָא בְּדִבְרֵי הָאֲרִיזַ"ל (פְּרִי־עֵץ־חַיִּים, שַׁעַר הַשּׁוֹפָר, פֶּרֶק ג), שֶׁבִּתְקִיעוֹת שֶׁלְּפָנֵי הָעֲמִידָה הַנִּקְרָאוֹת תְּקִיעוֹת־דִּמְיַשֵּׁב, אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כָּל־מִינֵי פְּגָמִים שֶׁל עֲבוֹדָה־זָרָה[ד], וְאָכֵן אֵין שׁוּם מָשָׁךְ שֶׁאָדָם יַעֲבֹד עֲבוֹדָה־זָרָה כִּפְשׁוּטוֹ וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְצֶלֶם חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל רַבֵּנוּ מְלַמֵּד אוֹתָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סב) **בְּשֵׁם הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּל נְטִיָּה מִן הָאֱמוּנָה, וְלוּ הַקַּלָּה בְּיוֹתֵר - שֶׁנִּכְנָס בָּאָדָם אֵי־אֵילוּ בִּלְבּוּלִים, סְפֵקוֹת, קְשָׁיוֹת, וְכָל־מִינֵי דְּבָרִים כְּגוֹן אֵלּוּ - זֶה כְּבָר פְּגַם־דַּיְקָא בֶּאֱמוּנָה!** וְעַל זֶה פֵּרֵשׁ הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ אֶת הַפָּסוּק (דְּבָרִים יא, טז): **"וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים"**, שֶׁלְּכְאוֹרָה מַסְפִּיק לוֹמַר 'וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים' - הֵינוּ עֲבוֹדָה־זָרָה, וּמַה בָּאָה מִלַּת 'וְסַרְתֶּם' לְרַבּוֹת? אָמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ: מִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם רַק אֶת הָעִנְיָן שֶׁל 'וְסַרְתֶּם', זֶה כְּבָר פְּגַם שֶׁל 'וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים', רַחְמָנָא לְצַלָּן... **וְהַזְּמַן לְתַקֵּן אֶת זֶה הוּא בְּעֵת תְּקִיעוֹת־דִּמְיַשֵּׁב, וְיִתְחַנֵּן אָז לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּטְהוֹרָה!**

וּבִתְקִיעוֹת תְּפִלַּת־הַלַּחַשׁ שֶׁל מוּסָף, אָז מְתַקְּנִים כָּל־מִינֵי עֲוֹונוֹת שֶׁל עֲרָיוֹת וּפְגַם־הַבְּרִית, רַחְמָנָא לְצַלָּן, וְעַל־כֵּן מִסְגָּל מְאֹד לְבַקֵּשׁ עַל זֶה, שֶׁיִּמְחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל מַה שֶּׁפָּגַם בִּבְרִית־קֹדֶשׁ, וְשֶׁיִּזְכֶּה לְחַיִּים חֲדָשִׁים, קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים בִּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ־שְׁמוֹ, וּבְקָדֻשָּׁה וְטָהֳרָה עֶלְיוֹנָה.

וּבִתְקִיעוֹת חֲזָרַת־הַשְׁלִיחַ־צִבּוּר שֶׁתּוֹקְעִים עַל סֵדֶר הַבְּרָכוֹת: מַלְכֻיּוֹת זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, מְתַקְּנִים כָּל מִינֵי חֲטָאִים שֶׁל שְׁפִיכוּת־דָּמִים - רְצִיחָה, כַּעַס וּקְפֵדוּת, וְעַל־כֵּן מְסֻגָּל אָז מְאֹד לְבַקֵּשׁ עַל זֶה, שֶׁיִּמְחֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל מַה שֶּׁפָּגַם בְּכַעַס וּבְקֻפְּדוּת כָּל הַשָּׁנָה, הֵן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְהֵן בֵּין אָדָם לְאִשְׁתּוֹ (כִּי 'רְצִיחָה' הִיא לְאוֹ־דַּוְקָא עִם סַכִּין, אֶלָּא גַּם הַדִּבּוּר לִפְעָמִים יָכוֹל לִדְקֹר כְּמוֹ סַכִּין...), וְיִזְכֶּה לְחַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם וְאַהֲבָה, חַיִּים שֶׁל סַבְלָנוּת וַאֲרִיכוּת אַפַּיִם, וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת רָגוּעַ וּמְיֻשָּׁב בְּיִשּׁוּב־הַדַּעַת אֲמִתִּי וּבִדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ־שְׁמוֹ.

וּבְסִיּוּם הַתְּפִלָּה - בְּקַדִּישׁ 'תִּתְקַבֵּל' - תּוֹקְעִים עוֹד סֵדֶר אֶחָד שֶׁל תְּקִיעוֹת - לִפְנֵי אֲמִירַת 'תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן' וְכוּ', זֹאת כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת מִסְפַּר הַתְּקִיעוֹת לְמֵאָה קוֹלוֹת, וְאָז הוּא הַזְּמַן לְתַקֵּן אֶת פֶּגַם־הַדִּבּוּר וַעֲוֹון לְשׁוֹן־הָרָע וּרְכִילוּת, וְזֶהוּ דָּבָר הַפְּלֵא־וָפֶלֶא: אַחַר שֶׁאָדָם תִּקֵּן אֶת פֶּגַם עֲבוֹדָה־זָרָה - פֶּגַם אֱמוּנָה, וְכֵן תִּקֵּן אֶת פֶּגַם גִּלּוּי־עֲרָיוֹת - פֶּגַם הַבְּרִית רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְכֵן תִּקֵּן עִנְיַן שֶׁל שְׁפִיכוּת־דָּמִים - כַּעַס וּרְצִיחָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן נִשְׁאַר לוֹ לְתַקֵּן דָּבָר נוֹסָף: "פֶּגַם־הַדִּבּוּר"! וְאָדָם צָרִיךְ לְהִתְעוֹרֵר אָז בְּיוֹתֵר: 'מַה אֲנִי עוֹשֶׂה עִם הַדִּבּוּר שֶׁלִּי?! הַאִם אֲנִי אָכֵן שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרִי?!'... הֲרֵי צְרִיכִים עַל זֶה כַּפָּרָה מְיֻחֶדֶת! וְהָעִנְיָן מוּבָן בְּפַשְׁטוּת, כִּי לְשׁוֹן־הָרָע אִסּוּרוֹ חָמוּר יוֹתֵר מִשִּׁשֶּׁת הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, אוֹת לְשׁוֹן־הָרָע, סִימָן ב), כִּי אִם אָדָם אֵינֶנּוּ שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרֵי־פִיו הוּא עָלוּל לְהַגִּיעַ אֶל הַדְּבָרִים הֲכִי חֲמוּרִים, רַחְמָנָא לְצַלָּן, וְעַל־כֵּן נִקְבַּע מָקוֹם מְיֻחָד לְתִקּוּן הַדִּבּוּר, כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶת הַשְׁלָמַת מֵאָה הַקּוֹלוֹת, וְאָז יִתְעוֹרֵר לְתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל מַה שֶּׁפָּגַם בְּדִבּוּרוֹ, וְיַקְבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁיִּזְכֶּה מֵעַתָּה לִשְׁמֹר הֵיטֵב עַל דִּבּוּרוֹ, וְיִכְתְּבֵהוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְחַיִּים טוֹבִים אֲרֻכִּים וּלְשָׁלוֹם, אָמֵן וְאָמֵן!

[וּפַעַם כְּשֶׁחָל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ, אָמַר מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א, שֶׁאָמְנָם לֹא תּוֹקְעִים אָז בְּשׁוֹפָר בְּפֹעַל־מַמָּשׁ, אֲבָל כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל נַעֲשִׂים מֵעַצְמָם, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לָנוּ אֱמוּנַת־חֲכָמִים וְאֵינֶנּוּ תּוֹקְעִים בְּשׁוֹפָר בְּשַׁבָּת, כָּל הַתִּקּוּנִים הַנִּפְלָאִים הָאֵלּוּ נַעֲשִׂים מֵאֲלֵיהֶם, וְכָל הַדִּינִים נִמְתָּקִים לְגַמְרֵי. וְעַל־כֵּן (תְּהִלִּים פא, ד): תִּקְעוּ בַּ־חֹדֶשׁ שׁוֹפָר רֹאשֵׁי־תֵבוֹת: 'שַׁבָּת', כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת נֶחְשֶׁבֶת כְּמוֹ תְּקִיעַת שׁוֹפָר מַמָּשׁ, וְעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלְּלִים אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, וּמַזְכִּירִים אֶת הַפְּסוּקִים שֶׁל מַלְכֻיּוֹת, זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת וְכָל הַשַּׁיָּךְ אֲלֵיהֶם, וּמְקַיְּמִים (וַיִּקְרָא כג כד): "זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ" (רֹאשׁ־הַשָּׁנָה כט, ב), עַל־יְדֵי־זֶה פּוֹעֲלִים אֶת כָּל הַתִּקּוּנִים כְּאִלּוּ תּוֹקְעִים בַּשּׁוֹפָר מַמָּשׁ].

***

[ד] וְאָמְנָם אֵין מַזְכִּירִים עֲוֹונוֹת בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה, אַךְ כּוֹתֵב רַבִּי חַיִּים וִיטָאל בְּשֵׁם רַבּוֹ הָאֲרִיזַ"ל הַקָּדוֹשׁ, שֶׁבֵּין הַתְּקִיעוֹת מָתְר לְהִתְוַדּוֹת.